

Vstaň a jdi

Základ kázání: **2. Královská 14:23-27; Jonáš 1:1-3**

1. čtení: Lukáš 18:9-14

²³ V patnáctém roce vlády judského krále Amasjáše, syna Jóašova, se stal králem v Samaří Jarobeám, syn Jóašův, král izraelský. Kraloval jedenačtyřicet roků. ²⁴ Dopouštěl se toho, co je zlé v Hospodinových očích. Neupustil od žádných hříchů Jarobeáma, syna Nebatova, který svedl Izraele k hříchu. ²⁵ Znovu získal pomezí Izraele od cesty do Chamátu až k Pustému moři **podle slova Hospodina, Boha Izraele, které promluvil skrze svého služebníka Jonáše, syna Amítajova, proroka z Gat-chéferu.** ²⁶ Hospodin totiž viděl přetrpké pokoření Izraele, jak zajatého, tak zanechaného; nebylo nikoho, kdo by Izraeli pomohl. ²⁷ Hospodin se přece nerozhodl vymazat jméno Izraele zpod nebes. Zachránil je skrze Jarobeáma, syna Jóašova. (2Kr 14:23-27)

¹ Stalo se slovo Hospodinovo k **Jonášovi, synu Amítajovu:** ² "Vstaň, jdi do Ninive, toho velikého města, a volej proti němu, neboť zlo, které páchají, vystoupilo před mou tvář." ³ Ale Jonáš vstal, aby uprchl do Taršíše, pryč od Hospodina. Sestoupil do Jafy a vyhledal loď, která plula do Taršíše. Zaplatil za cestu a vstoupil na loď, aby se s nimi plavil do Taršíše, pryč od Hospodina. (Jon 1:1-3)

1) JE TO NÁŠ PŘÍBĚH, PROTOŽE MY VŠICHNI JSME „PROROCI“

Milí bratři, milé sestry,

jak se z člověka stane prorok? Narodí se s takovým darem? Má prorokování v genech? Když se Jonáš narodil, řekli si jeho rodiče: *Toto dítě je Boží prorok?* Když se učil chodit a jedl kašičku, říkali mu jeho příbuzní: *Až vyrosteš, Jonášku, budeš vyhlášovat slova Nejvyššího?* Jistě, že ne! Třeba o proroku Jeremjášovi sice slyšíme, že Bůh si ho vyvolil už v děloze jeho matky, aby byl jeho hláskou troubou. Jeremjáš se to však dozvěděl až na prahu své dospělosti. Ve chvíli, kdy k němu Hospodin promluvil.

- *Dříve než jsem tě vytvořil v životě matky, znal jsem tě, dříve než jsi vyšel z lůna, posvětil jsem tě, dal jsem tě pronárodům za proroka.* (Jr 1:5)

Samuel na to přišel ještě dřív. Už jako dítě. Ale opět ve chvíli, kdy na něj Hospodin začal volat. Až po poradě se zkušeným knězem Élím, až po čtvrtém Božím zavolání, tento chlapec odpověděl:

- *Mluv, Hospodine, tvůj služebník slyší.* (1S 3:9)

Ani Samuel, ani Jeremjáš, ani Jonáš – nikdo z proroků se prorokem nenarodil. Všichni se proroky stali v průběhu svého života. Jistě, Hospodin si je ve své nepostižitelné moudrosti vybral mnohem dřív. Ale tito lidé se o svém úkolu – být Božími hlasy – dozvěděli až v momentu, kdy k nim Hospodin začal hovořit.

Na co narážím? Na to, že bychom si snadno mohli říct: *Tento příběh o Jonášovi se mě vlastně moc netýká. Asi se v něm nenajdu. Já přece nejsem prorok.* To ale s jistotou vědět nemůžeš, bratře. Tím si nikdy nemůžeš být jistá, sestro. Až k tobě Bůh promluví a bude chtít, abys vyřídil jeho slovo druhým lidem, stane se z tebe prorok.

Navíc: Ohlédněme se zpět... Na to, co jsme už prožili... Můžeme v klidu tvrdit, že k nám Bůh ještě nikdy přímo nemluvil? Jinak řečeno: Nejsme tak trochu všichni proroci? Kolikrát se nám už stalo, že v nás Boží slovo plápolalo? Kolikrát jsme ve svém nitru vnímali, že to, co slyšíme třeba při bohoslužbách, nebo to, co jsme doma vyčetli z Písma, je tak závažné, že bychom si to neměli nechávat pro sebe? Já sám bych se prorokem asi nikdy nenazval... Ale prožívám často, že to, co čtu v Písmu, zkrátka musím předávat dál. Že to, co říká Bůh mně, musí slyšet i další lidé. Ne jen já sám. Pán Ježíš říká všem svým učedníkům bez výjimky:

- *Co vám říkám ve tmě, povězte na světle; a co slyšíte v soukromí, hlásejte se střech.* (Mt 10:27)

Někdo by mohl namítnout, že přece v církvi jsou jedni apoštolové, druzí proroci, třetí zase učitelé atd. Ano, to je pravda! To píše apoštol Pavel:

- ²⁸ *A v církvi ustanovil Bůh jedny za apoštoly, druhé za proroky, třetí za učitele; potom jsou mocné činy, pak dary uzdravování, služba potřebným, řízení církve, řeč ve vytržení.* ²⁹ *Jsou snad všichni apoštoly? Jsou všichni proroky? Jsou všichni učiteli? Mají všichni moc činit divy?* ³⁰ *Mají všichni dar uzdravovat? Mají všichni schopnost mluvit ve vytržení rozličnými jazyky? Dovedou je všichni vykládat?* (1K 12:28-30; viz také Ef 4:11)

Ale já dnes nemluvíím o *úřadu proroka v církvi*. Mluvíím o něčem základnějším: Že když k nám Bůh mluví, pak v nás také probouzí potřebu předávat jeho slovo druhým lidem. V tomto základním smyslu jsme všichni proroci. Každý křesťan. Příběh o Jonášovi se tedy týká vás, mě, každého věřícího člověka. Protože Bůh mluví k nám všem. A když k nám mluví, pak často právě z toho důvodu, že si přeje, abychom jeho slovo sdíleli s dalšími lidmi. Prostě: *Nechovej se, křesťane, jako zaseknutý papiňák. To, co ti Bůh oznámil, si nesmíš nechávat pro sebe.*

2) NEPOSLUŠNÝ PROROK

A právě v tomto vznešeném úkolu Jonáš selhává...

- ¹ *Stalo se slovo Hospodinovo k Jonášovi, synu Amítajovu: ² "Vstaň, jdi do Ninive, toho velikého města, a volej proti němu, neboť zlo, které páchají, vystoupilo před mou tvář."*

To je síla, bratři a sestry! Jonáš, syn Izraele, se má vydat na východ. Do Ninive, hlavního města Asyrské říše. K těm kruťasům, kteří se v jeho době už pomalu tlačili na hranice jeho rodné země. Jen tak mezi řádky zmiňme fakt, který Jonáš ještě nemohl vědět: Že právě Asyřané ani ne za půl století zlikvidují a vyplení celé severní izraelské království (722 př. Kr.). Z tohoto válečného řádění se Jonášova domovina už nikdy nevzpamatuje.

Hospodin Jonášovi sděluje, že Ninive je zkažené, prohnilé a zlé město. Že všechno násilí a bezpráví, kterého se v tom velikém městě lidé dopouštějí, vystoupalo až před jeho tvář. Ninive se tedy podobá Sodomě a Gomoře (Gn 18-19), jejichž zlé skutky také volalo až do nebes. Zlo obyvatel Ninive je jako zapálená pneumatika. Tu před sousedy neutajíte, protože ten smrad a dým zamaskovat nelze.

A Jonáš má vstát a jít do toho města a volat proti němu. Tedy prorokovat Ninivanům, že Hospodin, kterého neznají a neuctívají, už má jejich odporných činů po krk. Že už se na to nemůže dívat, protože mu z toho pohledu slzí oči. A že s nimi hodlá zatočit. Že chce to veliké zlo v tom velikém městě smést z povrchu zemského.

Bratři a sestry, když Bůh Abrahamovi sdělil, že má jít a obětovat svého vymodleného syna Izáka, Abraham Bohu bez mrknutí oka odpověděl: *Zde jsem.* (Gn 22:1) Když chtěl Hospodin po Mojžíšovi, aby šel do Egypta a vysvobodil Izraelce z rukou mocného faraona, Mojžíš odpověděl: *Zde jsem.* (Ex 3:4) Když chtěl Nejvyšší po Izajášovi, aby lidu Izraele donesl těžkou a nepříjemnou zprávu, Izajáš odpověděl: *Zde jsem.* (Iz 6:8)

Ale Jonáš? Prorok Jonáš? Neodpověděl. On s Hospodinem nemluvil. A navíc tam najednou nebyl. Z jeho úst neslyšíme žádné vyznavačské: „*Jsem tu, Pane.*“ Jonáš se potichu vypařil - jako pára nad hrncem.

- ³ *Ale Jonáš vstal, aby uprchl do Taršíše, pryč od Hospodina. Sestoupil do Jafy a vyhledal loď, která plula do Taršíše. Zaplatil za cestu a vstoupil na loď, aby se s nimi plavil do Taršíše, pryč od Hospodina.*

Jonáš uprchl do Taršíše. Vydal se tedy přesně opačným směrem. Ne na východ, kde leželo Ninive. Ale na západ. Taršíšem se totiž myslí město či oblast v jižním Španělsku.

Bratři a sestry, co je to vlastně za proroka, ten Jonáš? Bůh s ním mluví. Ale Jonáš s Bohem nemluví. Hospodin ho záúkoluje. A on udělá přesný opak. Dokonce před ním prchá. V přístavu Jafa si pronajme celou loď, což ho muselo stát všechny životní úspory. Zřejmě velmi spěchal. Nechtěl čekat na další pasažéry. Nemohl si dovolit čekat, až se loď naplní. Navíc se jedná o loď, která patří pohanským námořníkům. Takže: Světe, div se! Tento Izraelec se najednou neštítí pohanů! A to všechno Jonáš podniká proto, aby utekl od Hospodina. O tomto jeho bláznivém podniku budeme mluvit příště.

Ted' se zaměříme na to, proč Jonáš neposlechl Boží příkaz. Proč vlastně od Hospodina utíká?

A) Lidi, kteří slyší příběh o Jonášovi poprvé v životě a zatím znají jen ty úvodní verše, by mohlo napadnout toto řešení:

Jonáš odmítne poslušnost Bohu, který chce zničit velké město plné lidí. Hospodin mu sděluje: Jdi do Ninive a vyříd' jim, že je všechny zničím. A až jim to vyřídíš, já je všechny zlikviduji. Už jich mám plné zuby. Je s nimi amen. Jenže prorok Jonáš je laskavější, než Hospodin sám. Jonáš je větší lidumil, než Bůh. A proto se odmítne podílet na této genocidě. Je podobný hrstkám německých vojáků, kteří za 2. světové války odmítli střílet Židy, Poláky a Ukrajince.

Ano, tak by někteří lidé neznalí Bible mohli rozluštit Jonášovy vnitřní pohnutky. Ovšem pokud budeme číst příběh proroka Jonáše dál, zjistíme, že opak je pravdou. To Hospodin je mnohem, mnohem milosrdnější, než Jonáš! Jestli se v tomto biblickém vyprávění nachází nějaký lidumil, pak je to Bůh – a ne Jonáš! K tomu se ještě dostaneme.

B) Dále: Jonáš mohl mít strach. Mohl se bát o holý život. To už je podle mě skutečný a závažný důvod. S tím totiž máme i my bohaté zkušenosti. Když nás Bůh vede k tomu, abychom si nenechávali jeho slovo jen pro sebe, není to pro nás zrovna pohodlná a jednoduchá situace. Nikdy dopředu nevíme, jak na to lidé zareagují. Úsměvem? Odmítnutím? Budou se mračit? Pošlou nás k šípku? Na začátku kázání jsem citoval Pána Ježíše, který vybízí své učedníky, aby zvěstovali Boží jeho slovo. Ale jak zní celá ta Ježíšova řeč?

- ²⁶ *Nebojte se jich tedy; neboť není nic zahaleného, co nebude jednou odhaleno, a nic skrytého, co nebude poznáno.* ²⁷ *Co vám říkám ve tmě, povězte na světle; a co slyšíte v soukromí, hlásejte se střech.* ²⁸ *A nebojte se těch, kdo zabíjejí tělo, ale duši zabít nemohou; bojte se toho, který může duši i tělo zahubit v pekle. (Mt 10:26-28)*

Kristus totiž počítá s tím, že se jeho učedníci budou bát. Že s námi všemi čas od času zalomcuje strach. Že budeme mít husí kůži po těle a malou dušičku, když ponese jeho evangelium do světa. Proto nás povzbuzuje.

Jonáš se zřejmě bál víc lidí, než Hospodina... A my to - ruku na srdce - kolikrát prožíváme úplně stejně. Proto se posilněme slovy apoštola Pavla:

- ⁷ *...Bůh nám nedal ducha bázlivosti, nýbrž ducha síly, lásky a rozvahy.* ⁸ *Nestyd' se tedy vydávat svědectví o našem Pánu... (2Tm 1:7-8)*

C) Ale to pořád není všechno... Je tu ještě jeden důvod, proč Jonáš neposlechl Hospodina. A ten je mnohem, mnohem horší, než strach z lidí. Jonáš nepřál obyvatelům Ninive nic dobrého. Nepřál jim, aby dostali šanci začít žít jinak. Nepřál jim pokání. Nepřál jim odvrácení od zla a obrácení k dobru. Nepřál jim Boží slitování a milosrdenství. Přál jim jen soud, trest a smrt. Vždyť oni si nezaslouží, aby se nad nimi Bůh slitoval! Hospodin má odpouštět a podepírat jen ty, kteří mu patří, jen svůj lid. Ty ostatní ať klidně spravedlivě potrestá. Sejí vítr, tak sklídí bouři, ne?

Možná se ptáte, jak jsem na to přišel. Jestli jsem si tento důvod Jonášovy neposlušnosti nevycucal z prstu. No, je tomu přesně naopak. Toto je totiž jediný důvod, který v Jonášově příběhu výslovně nacházíme. Na konci vyprávění Jonáš přímo vyčítá Hospodinu, že se nad Ninivem smíloval. Nadává Bohu:

- ¹⁰ *I viděl Bůh, jak si (Ninivané) počínají, že se odvracejí od své zlé cesty, a litoval, že jim chtěl učinit zlo, které ohlásil. - A neučinil tak.* ¹ *Jonáš se velice rozeznil a planul hněvem.* ² *Modlil se k Hospodinu a řekl: "Ach, Hospodine, což jsem to neříkal, když jsem byl ještě ve své zemi? Proto jsem dal přednost útěku do Taršíše! Věděl jsem, že jsi Bůh milostivý a plný slitování, shovívavý a nesmírně milosrdný, že tě jímá lítost nad každým zlem. (Jon 3:10-4:2)*

Jednoduše řečeno: *Ty jsi strašný Bůh, Hospodine! Ty těm zloduchům stejně odpustíš. Ty totiž odpustíš i těm, kteří si to vůbec nezaslouží! Ty je nakonec určitě nepotrestáš. Ty je nezničíš. Ty jim prokážeš své milosrdenství.*

Bratři a sestry, z 2. knihy Královské jsme slyšeli, že Bůh poslal Jonáše k Jarobeámovi, tomu bezbožnému izraelskému králi. Jemu měl Jonáš zvěstovat, že Hospodin nad ním přimhouří obě oči. Že mu dá vítězství. Že ho opět vysvobodí z rukou nepřátel. Bůh má totiž svůj lid velice rád, i když se k němu Izrael stále obrací zády. A tak je opět zachráněn.

Toto proroctví Jonáš určitě ochotně vyřídil. Vždyť ten bezbožný král Jarobeám byl jeho vládce, jeho krev. A v sázce byla budoucnost Jonášova národa. Jenže teď má Jonáš vyřídít něco podobného svým úhlavním nepřátelům. A to už je pro něj silná káva. Do toho se mu nechce. *Proč se tak chováš, Hospodine? Proč chceš vzít na milost i ty odporné pohany? Proč chceš dát šanci i těm lidem, kterým my nemůžeme přijít na jméno?*

Bratři a sestry, vážně přemýšlejme, zda se právě v tomto bodě nepodobáme Jonášovi. Sami sobě samozřejmě Boží milost přejeme, no ne? Někdy tu Boží nezaslouženou přízeň bereme už tak trochu jako samozřejmost. Ale dokážeme přát druhým lidem, aby se nad nimi Bůh smiloval a jejich život dal do pořádku? Třeba těm, kteří se nechovají spořádaně, nevedou pěkný život, jeví se nám jako zlí a zkažení? Co kdyby Bůh třeba odpustil i těm lidem, kterých se bojíme? Co kdyby svým Duchem proměnil ty, kteří nám ublížili? Co kdyby pod Kristův kříž přivedl ty, kteří se k nám nechovají pěkně a nemají nás rádi? Co kdyby své milosrdenství chtěl prokázat i takovým lidem?

No, a co kdyby Bůh chtěl, abychom mu s tím pomohli? Jonáš raději utekl. Kývnout Pánu Bohu na takovou práci - to bylo pod jeho úroveň. Bratři a sestry, neopakujme Jonášovu chybu.

Modleme se: *Hospodine, vážíme si tvého milosrdenství, které jsi nám v Ježíši Kristu projevil, kterým jsi nás zahrnul na věky věků. Ty s námi mluvíš, náš život stále usměřňuješ svým Duchem. Otevři naše srdce, abychom si nenechávali tvé slovo jen pro sebe. Otevři nám srdce pro druhé lidi, zvláště pro ty, s kterými máme špatné zkušenosti. Smiluj se nad celým světem, Bože. Amen.*